Posamezna številka Din 1.50. Cena plačana v gotovini.

P. n.
Dolžnostni izvod.
Licejalna knjižnica,
Ljubljana.

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAV

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, pritličje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopi

Štev. 10. LJUBLJANA, četrtek, 28. februarja 1924.

Pomagajmo stradajočim!

Evropsko buržuazno časopisje ne piše skoro nič o resničnem položaju nemškega delovnega ljudstva; tupatam naletimo na nekaj statističnih podatkov — in to je vse. S tem skoro dogovorjenim molkom se skuša zabrisati in zakriti bedo in obupno stanje stradajočega nemškega delovnega ljudstva.

Resnični položaj nemškega delovnega ljudstva je obupen; primerjati ga je mogoče le položaju ruskega ljudstva za časa velike lakote 1921/1922, ali pa katastrofam, ki mučijo včasih kitajsko in indijsko ljudstvo.

V industrijskih krajih Nemčije strada danes vsaj polovico prebivalstva; o tem nas najbolje uverijo sledeči statistični podatki:

Konzum svinjskega, ovčjega in govejega mesa je v primeri z l. 1913. padel za 55%, medtem ko je **konsum konjskega mesa narastel za 17% in pasjega za 282%.**

Na podporo je bilo koncem 1923 navezanih, n. pr. v Prenzlauer Berg (Berlin) **17%** ljudi; v okraju Kreuzberg 20%; v okraju Friedrichshain 25%; v okraju Wedding 25%; v Kölnu a./R. 50%; v Duisburgu 53%; v Mainzu 40%; v Düren u in Dostmundu 42% in v **Crefeldu 79%.**

Brezposelnost narašča **katastrofalno.** 17. novembra 1923 je bilo v nezasedeni Nemčiji 797.256 brezposelnih delavcev in 258.436 brezposelnih delavk; v zasedenem delu pa je bilo brezposelnih okoli 2,000.000. K tem moramo prišteti še one, ki delajo le po par dni v tednu; teh je bilo koncem novembra okoli 1,772.000. Od onega časa je brezposelnost še napredovala, tako da je vseh brezposelnih in onih, ki imajo skrajšani delavnik, **okoli 5,000.000;** z družinskimi člani vred **strada gotovo okoli 20,000.000 ljudi!** Državna brezposelna podpora, katere pa niso bili deležni vsi, je znašala n. pr. v Berlinu 17. nov. 1923 kvečjemu 420 milijard, ko je stal hleb kruha (2 kg) 466 milijard! Podobno drugod!

Pa ne samo delavstvo, temveč tudi drugi poklici so deloma izpostavljeni največji bedi: Od 12.000 berlinskih dijakov je zaposlenih okoli 8000 pri snaženju čevljev, raznašanju časopisov itd. Posebno slabo se godi vojnim invalidom in vdovam padlih vojakov, ki so med 23. in 25. okt. n. pr. dobile 6 milijard dnevne podpore, ko je hlebček kruha stal 10 milijard! Podobno se godi inteligenci.

Plače občinskih nastavljencev v Berlinu so sredi novembra znašale le 20 do 25% predvojnih plač, rudarjev 14%, kovinarjev 14—15%, stavbinskih delavcev 17%, nameščencev 15—18, tekstilnih delavcev 12%, lesnih delavcev 11%; vse to pri kvalificiranih močeh, medtem ko je nižje delavstvo dobilo le še eno desetino predvojne mezde. **Mezde so torej padle globoko pod eksistenčni minimum.** V tej brezupni situaciji nemškega delovnega ljudstva pa so **cene hitro naraščale.** V Hamburgu je stalo 4 funte črnega kruha 30 pfenigov, danes 1 marko; pri drugih živilih so pri funtu cene narastle tako: pšenična moka od 16 na 50, fižol od 26 na 45, krompir od 4½ na 8, sladkor od 21 na 48, meso (povprečno) od 80 na 300, slanina od 70 na 225, mast od 76 na 200, mleko liter od 18 na 42, 1 jajce od 8 na 40 itd. Tudi cene drugim predmetom so narastle najmanj za polovico.

Medtem, ko so mezde padle na eno desetino predvojne mere, so cene narastle za polovico!

Nemško delovno ljudstvo danes strada in široke mase naroda bodo polagoma strahovito oslabele. Trpečega ljudstva se loteva obup; množijo se samomori; prostitucija radi strašne bede narašča; vlomi obupnih in sestradanih mas so na dnevnem redu... Naravna posledica velike bede in stradanja je tudi večja umrljivost otrok in zmanjšanje rojstev: 1921 je bilo na 1000 ljudi 20 rojstev, 1922 še 19, 1923 pa le še 16 — torej 16% nazadovanja; 1921 je umrlo novorojencev 12.8%, 1922 že 15%, 1923 celo 16% — umrljivost je torej napredovala za 14%. V vseh industrijskih krajih umrljivost daleč presega rojstva. V Berlinu n. pr. je bilo od 14. do 20. oktobra rojenih 628, umrlo pa jih je 810, v Monakovem rojenih 142, umrlo 157; medtem ko je bilo v inozemstvu razmerje neprimerno bolj ugodno: v Londonu (24.—30. sept. 1923) rojenih 2651, umrlih 1352, v Parizu rojenih 1171, umrlih 869, v New-ku rojenih 2503, umrlih 1500.

Na prvi pogled je lakota nemškega delovnega ljudstva velika uganka, ker je bila letina 1923 dokaj boljša ko prejšnja leta neposredno po svetovni vojni.

Veliko krivdo pri katastrofi nemškega naroda nosi imperialistična Francija z zasedbo Porurja (zlodej Poincaré!) in versajska mirovna pogodba, ki sta **uničili nemško gospodarstvo;** a brez dvoma pa je glavna krivda na strani nemške buržuazije in nemškega kapitalizma — torej **notranje politične narave.** Oba činitelja — imperialistična zapadna Evropa in nemška buržuazija — sta kriva, da danes nemško ljudstvo strada pri polnih magacinih, **ker mu njegove nizke mezde in velika brezposelnost onemogoča redni konzum.** Nemška buržuazija **ne more rešiti krize raskrajajočega se nemškega kapitalizma, ki je dosegel vrhunec svojega razvoja in tira sedaj nemško delovno ljudstvo iz katastrofe v katastrofo:** katastrofalno znižanje mezd v primeru s predvojno zlato valuto, milijonske armade brezposelnih, luksus in dobrostanje bogatašev, stradanje in strahovita beda širokih mas delovnega ljudstva...

Veliki so grehi nemške buržuazije nad delovnim ljudstvom. Stabilizacijo denarja (Bodenmark) je izvedla v korist kapitalistov in veleagrarcev; neurejena izvozna in uvozna politika (za luksus se dovoljujejo tuje devize, ker je to specielno v interesu zapadnega kapitala, a za prehrano se delajo prekomerne ovire!); neurejena notranja industrialno-agrarna politika (kmet mora produkte prodajati za papirnato marko, a industrici prodajajo svoje produkte le za tuje valute!); neurejen konsum (kapitalizem sme uporabljati konsumne predmete brez kontrole v svoje špekulacijske namene: 1923 se je porabilo 60% krompirja za alkohol, druga leta le 20%; 300.000 ton uvožene koruze so fabrikanti porabili za žganje!)...

Neizogiben razvojni proces kapitalističnega reda je nemški narod dovedel do skrajne katastrofe; **ljudstvo je ločeno v dva nepomirljiva sovražna razreda: izkoriščevalce, ki celo v največji bedi nemško ljudstvo izkoriščajo in vodijo produkcijo in konsum le z ozirom na profit in izkoriščanje.** Rešitev nemškega delovnega ljudstva je možna le, če bi se **osvobodilo profitne in špekulacijske gospodarske politike nemške buržuazije.** Dokler se to ne izvrši, bo delavno ljudstvo šlo iz katastrofe v katastrofo...

Rešitev vprašanja je v resnici nemška notranja zadeva; le čut internacionalne solidarnosti izkoriščanih, nam veleva, da pomagamo žrtvam nasilne nemške buržuazije. Zavedamo se, da je danes, ko je širše sloje ljudstva prevzela popolna nravna otopelost, grobi materializem, in ko se slovenska buržuazija valja v nasladnostnih orgijah, težko propagirati misel pomožne akcije za stradajoco Nemčijo. Toda čut internacionale solidarnosti delovnega ljudstva nam veleva, da izvršimo svojo bratsko dolžnost do trpečega nemškega delavnega ljudstva.

Obračamo se za nujne prispevke do vseh, ki so še ohranili človeško srce!

Prispevke sprejema podpisani odbor, Marksov trg 2, Ljubljana.

Pokrajinski odbor »Internacionalne delavske pomoči« za Slovenijo.

Delavstvo odbilo napad na 8-urni delavnik.

17. februarja se je vršilo v Švici ljudsko glasovanje o osemurnem delavniku. Podjetniki so stavili predlog, da se podaljša 48-urni delovni teden na 54 ur.

Buržuazija je mobilizirala vse sile, da bi prodrla njena zahteva po podaljšanju delovnika. Med delavstvom je agitirala, da naj sprejmejo to podaljšanje, češ da se bo delavnik zopet skrajšal, ko pride gospodarska konjunktura.

Delavstvo se je postavilo enotno v bran proti napadu podjetnikov. Stvorili so **skupni komite,** ki je obstojal iz zastopnikov komunistične in socialistične stranke ter strokovne zveze. Ta skupni komite je vodil akcijo celokupnega delavstva za ohranitev osemurnika. **Švicarsko delavstvo je postavilo tako enotno proletarsko fronto proti enotni fronti buržuazije.**

Volitev se je udeležilo 77% vseh volivnih upravičencev. In sicer je glasovalo **433.000 za osemurnik** in 316.000 proti.

Ker se delavstvo zaveda, da se bo izvajal sprejeti osemurnik le, če bo delavstvo enotno nastopalo za njegovo izvajanje v praksi, je ostal skupni delavski komite še nadalje v funkciji.

Temu zgledu naj sledi tudi jugoslovanski proletariat!

Množice ruskega delavstva hite pod prapor bolševiške stranke.

Po štatistiki z leta 1922. je bil socialni sestav ruske komunistične stranke sledeč: delavcev 44.3%, kmetov 26.8%, nastavljencev 22.2%, drugih 6.7%.

Zadnja konferenca stranke je sklenila, da pritegne v strankino članstvo 100.000 delavcev iz obratov.

Do 12. februarja se je prijavilo za vstop v stranko: v Moskvi 18.527 delavcev, v pokrajini 60.692, v Leningradu (Petrograd) 23.000 itd. Število delavcev, ki želijo vstopiti v stranko, je že do 12. februarja preseglo število 100.000.

Štrajk angleških pristaniških delavcev.

Angleški pristaniški delavci so bojaželjni in odločnejši nego drugi delavci, ker je njihov položaj slabši od položaja ostalega delavstva. Tako so 16. februarja stopili v štrajk, ker podjetniki niso pristali na njihovo zahtevo, ki vsebuje povišanje plače za dva šilinga. Štrajk se je dobro organiziral. Vse strokovne organizacije so enotno nastopile. Železničarji so izjavili, da bodo podprli štrajk pristaniščarjev z vsemi sredstvi. Brezposelni so istotako sklenili podpreti stavko. Mnogim strokovnim voditeljem štrajk ni bil povšeči, toda delegati so izjavljali, da se od zahtev nikakor ne smo odstopiti in misliti na kompromis, ker bi sicer mase smatrale to za napad nanje.

To je že drugi večji štrajk tekom treh tednov delavske vlade Macdonalda. Vsekakor značilno.

Kakor javljajo zadnje vesti, se je štrajk z večino glasov končal, ker so delavci dosegli uspeh. Samo ena skupina nadaljuje stavko, ker ni zadovoljna z uspehom.

Avstrija priznala sovjetsko Rusijo.

Dne 25. t. m. je avstrijska vlada izročila sovjetski vladi noto, v kateri izjavlja, da je za upostavitev rednih diplomatskih in konzularnih zvez s sovjetsko republiko. To izjavo je sprejela sovjetska vlada na znanje. Tako je sovjetska Rusija priznana de iure tudi od Avstrije in med obema državama so upostavljene redne zveze.

Italijanski reformisti na fašistovski listi.

Italijanska komunistična stranka je podvzela akcijo, da bi v pomladanskih volitvah v rimski parlament nastopile vse socialistične skupine na skupni listi delavsko-kmetskega bloka. Socialisti so to odklonili in več reformističnih voditeljev se nahaja na fašistovski kondidatni listi.

Komunisti nastopijo skupaj z maksimalisti (levo socialistično krilo, ki je za tretjo internacionalo).

Kdo razbija delavske vrste?!

Že dve leti vodi internacionalni revolucionarni proletariat taktiko enotne fronte in budi delavske množice na boj proti ofenzivi kapitala in proti reakciji. Ponekod je žela taktika enotne fronte več uspeha, ponekod manj, kar v precejšnji meri zavisi od energije in spretnosti, s katero se jo je izvajalo in se jo še izvaja. Največji uspeh je pokazala taktika enotne fronte v industrijski Nemčiji, kjer je mobilizirala večino proletariata pod prapor nemške komunistične stranke.

Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji ima taktika enotne fronte precejšnjo zgodovino za seboj. V Sloveniji sta hotela Klemenčič in Fabjančič spraviti taktiko enotne fronte popolnoma v druge vode. Ta dva gospoda sta jo hotela izpremeniti v — likvidacijo revolucionarnega gibanja in v organizatorično zvezo s socialpatrioti in malomeščanstvom. Ustanovila sta »Soc. stranko delovnega ljudstva« (SSDL); ta stranka pa bi imela v svojih vrstah revolucionarne proletarske in malomeščanske elemente; na čelo stranke sta spravila radikala Štefanovića, skrahirane birokrate in sama sebe. Ta stranka naj bi se borila — ne predvsem proti buržuaziji, temveč proti avantgardi jugoslovanskega proletariata — NDSJ, ki je tedaj že obstojala v vseh jugoslovanskih pokrajinah razen v Sloveniji. Razredno-zavedno delavstvo je spoznalo njihove namene in jih je zato izločilo iz svojih vrst. Njihova SSDL je izginila v eni noči kot kafra.

Kaj pa je naloga taktike enotne fronte? — Zbuditi indiferentne delavske množice in delavce, ki izgubljajo pod vplivom social-patriotske birokracije vsak bojevni duh in bojevno sposobnost, vsled česar se poostruje ofenziva kapitala, ki jemlje delavstvu še one pravice, ki si jih je priborilo v prvih povojnih letih. Zbuditi ima k boju vse delavske množice, ki so postale pasivne radi izdajstva socialne demokracije, ki je ravno povzročila ofenzivo kapitala proti delavskemu razredu v vseh deželah. Enotna fronta naj bi pripravila in usposobila delavstvo za uspešni obrambni boj proti kapitalu, v katerem bi prešel proletariat ponovno v ofenzivo proti kapitalistom. Taktika enotne fronte je zato **revolucionarna** taktika, ki prinaša vstajenje in zmago delavskega razreda.

V znamenju enotne fronte vseh izkoriščanih naj se strnejo delavske množice za revolucionarni boj proti vedno neznosnejšemu izkoriščanju. Da si delavstvo obvaruje pridobljene gospodarske pravice, da si more zagotoviti znosen gospodarski položaj, da more kljubovati strahotam brezposelnosti, se mora upostaviti **enotne strokovne organizacije.**

Neodvisne strokovne organizacije vršijo ves čas svojega obstanka neumorno akcijo za dosego enotnosti strokovnih organizacij, za enotne akcije proletariata proti reakciji na gospodarsko-socialnem polju. Ali strokovni birokrati okrog Glavnega Radikalnega Saveza in Strokovne komisije so doslej odbili tozadevne pozive naših sodrugov. Kot so bili železničarji prvi na svojem mestu po vojni, izgleda, da bodo tudi danes — da se bodo železničarji prvi strnili v enotno strokovno organizacijo na razredni podlagi. Če tu prodre enotnost, se bo skoro udejstvila enotnost strokovnih organizacij kljub vsemu razbijaškemu početju amsterdamske birokracije. In v zvezi s tem se bo povečala tudi bojevna sila delavskega razreda Jugoslavije.

NDSJ je od vsega početka z vsemi sredstvi podpirala akcijo za ujedinjenje razcepljenih delavskih strokovnih organizacij in je skušala stvoriti **skupno akcijo** proletariata na političnem polju, skupno politično akcijo delavcev in kmetov proti vladajočemu režimu, ki ravno podpira in vzdržuje gospodarsko ofenzivo jugoslovanskih kapitalistov. Proletariat si toliko časa ne bo znatno zboljšal svojega gospodarskega, socialnega in pravnega položaja, dokler ne bo s skupno akcijo strmoglavil današnji režim belega terorja, ki jemlje proletariatu ne samo politične svobodščine, temveč zabranjuje tudi svobodno delovanje strokovnih organizacij, prepoveduje ali z vsem vsojim nasilnim aparotom udušuje gospodarske stranke delavcev in nameščencev. SSJ je odbila vse dosedanje pozive NDSJ na skupne akcije proletariata in s tem pokazala ponovno, da njej ne gre za proletarske interese. Motijo se social-patriotski birokrati, da so s tem zaustavili strnjenje delavskih množic za skupen boj proti ofenzivi kapitala.

Kajti delavske množice in oni delavci, ki so doslej še sledili socialpatriotskim voditeljem, spoznavajo vedno bolj, da je za nje edini izhod iz današnjega položaja v proletarski enotni bojevni fronti, ki se bo udejstvila preko glav amsterdamske in socialpatriotske birokracije. Taktika enotne fronte bo dosegla svoj revolucionarni cilj — vstajenje proletariata in njegovo zmago nad združeno reakcijo. Ta proces se ne vrši samo pri nas v Jugoslaviji ali Sloveniji, temveč po vsem svetu.

In to čuti tudi buržuazija. In v interesu buržuazije se pojavljajo agenti a la Fabjančič in Klemenčič in hujskajo proti NDSJ, kot nosilki taktike enotne fronte, kot avantgardi, ki budi in zbira za boj delavce in kmete. Isti ljudje pod krinko »enotnosti« skušajo razbijati s pomočjo krškega advokata neodvisne strokovne organizacije. Tako skušajo ti meščanski agenti razbiti vrste revolucionarnega proletariata, kar priznavajo in s čimer se bahajo v svojih privatnih razgovorih. Vemo, da se njihove zlobne nakane ne bodo posrečile, in omenjamo njihovo zločinsko početje zato, da vidi delavstvo, kako vsakovrstnih sredstev se poslužuje buržuazija, da bi podaljšala svoje gospodarstvo nad delavskim razredom.

Živela enotna fronta proletariata!

Živela bojevna zveza delavca in kmeta!

Proč z razbijači delavskih vrst!

Seja ljubljanskega občinskega sveta.

Službena pragmatika, predložena po NDSJ, sprejeti. — Mestni delavci in nameščenci v Ljubljani so dobili pragmatiko, ki odgovarja njihovim interesom. — Podpora za brezposelne! — Demokrati in narodni socialisti proti delavskim pravicam.

26. februarja se je vršila seja ljubljanskega občinskega sveta, ki je imela razpravljati o službeni pragmatiki mestnih uslužbencev in o mestnem proračunu.

Pred sejo je pristal klub SLS in SSJ, da sprejme predloge NDSJ za službeno pragmatiko mestnih uslužbencev. **Na zadnji občinski seji sprejeti delavski red v odsotnosti naših zastopnikov so klerikalci in socialisti umaknili.**

Nova službena pragmatika ugotavlja enakopravnost ženskih uslužbencev z moškimi;

če se hoče mestna uslužbenka odpovedati službi radi materinstva in podobnega, dobi primerno odpravnino;

v slučaju bolezni določa nova službena pragmatika posebno bolniško zavarovanje;

delovni čas znaša 6—8 ur; nadurno delo se načeloma odklanja;

uradniki in delavci dobe letno dopust; če ga ne izrabijo, dobe primerno odškodnino;

uslužbencem je zagotovljena popolna koalicijska svoboda in sistem zaupnikov, ki stalno ščitijo interese delavcev in nameščencev.

Ta enotna službena pragmatika za vse mestno uslužbenstvo pomenja velik korak naprej; da se jo je sprejelo, je zasluga NDSJ, ki se je vedno opirala na uslužbence.

Demokrati in narodni socialisti so govorili proti pragmatiki, ker se ne bo dalo več tako postopati proti delavcem in uradnikom, kot se je to godilo za časa demokratskega paševanja nad Ljubljano. Konkretnih protipredlogov niso stavili in pragmatika je bila sprejeta proti glasovom demokratov, narodnih socialistov in novopečenih radikalov.

Nato je prišel na dnevni red proračun.

Proti je govoril demokrat Turk, bivši njegov bratec in sedanji radikal Ravnihar.

Nato je govoril v imenu kluba NDSJ s. Lemež. On je poudarjal, da je delavstvo zainteresirano zlasti na onih točkah proračuna, ki izhajajo iz načel, na podlagi katerih se je osnovala Zveza delovnega ljudstva (ZDL). Predlagani proračun vsebuje **3 milijone 996.120 Din za socialne in zdravstvene zadeve;** v tej vsoti je **znesek 150.000 Din za direktno podporo brezposelnim** (klub NDSJ je predlagal 300.000 Din) in druge podpore brezposelnim so v znesku za nove zgradbe, kjer se bo zaposlilo mnogo brezposelnih. **Za obrtno-nadaljevalne šole** vsebuje proračun **200.000 Din** kredita, tako da ne bo treba nositi stroškov vajencem in njihovim starišem. Dalje vsebuje proračun kredite za razna zavetišča, za nov dečji dom, za redno izplačevanje ubožnih podpor itd. Proračun **predvideva** med drugim tudi ureditev **delavskih predmestij.**

Po končani razpravi je podal s Lemež v imenu kluba NDSJ sledeča izjavo:

Mi bomo glasovali za proračun.

To storimo, ker smo na proračunu, četudi v opoziciji, z uspehom sodelovali. Storimo to zlasti radi tega, ker v svojem notranjem sestavu odgovarja komunalnemu programu ZDL, s katerim smo šli v občinske volitve in radi katerega smo stopili v opozicijo.

Mi se sicer s tem glasovanjem ne vračamo v sklop ZDL. Vztrajali bomo v tej zbornici v opoziciji kot stalna proletarska kontrola nad izvajanjem komunalnega programa ZDL, ki nam je skupen s sedanjo večino, zlasti pa bomo vestno kontrolirali izvajanje proračuna in službene pragmatike.

Izjavljamo pa, da bomo, četudi v opoziciji, vedno podpirali sedanjo večino in ž njo iniciativno sodelovali, če bo ona dosledno izvajala komunalni program ZDL.

Vsikdar pa bomo stali v najbrezobzirnejšem boju proti sedanji večini, če se bo v svoji politiki oddaljila od tega programa in šla po potih obznanaške desnice te zbornice.

Pri glasovanje o proračunu so demokratje, narodni socialisti in radikali zapustili dvorano. Proračun je bil torej sprejet s 35 glasovi večine.

Potem je bil sprejet nujni **predlog s. Makuca** glede brezposelnih. Predlog se glasi:

Z ozirom na gospodarsko krizo v državi, ki ima za posledico naraščajočo brezposelnost, predlagamo:

I. Pristopiti je takoj k registraciji brezposelnih v Ljubljani in najbližjih okoliških občin, predvsem Most in Viča preko borze dela;

II. Socialno politični urad ima do prihodnje občinske seje izdelati načrt, kako se imajo uporabiti oni krediti

LISTEK.

Lenin, ustanovitelj prve proletarske države.

Marxovi nauki so v knjigah, ki jih je spisal. Njegova korespondenca je zadosten komentar k njegovim delom. Lenin zapušča mnogo knjig. Njegova zbrana korespondenca bo dala nove knjige. Ali **glavni komentar** k Leninovemu nauku — je Leninovo **delo,** je ustvaritev boljševiške stranke Rusije in boj te stranke za oblast. To so metode, s pomočjo katerih je obdržal proletariat oblast v najnemogočnejših razmerah, metode, ki jih je zapustil Lenin ruskemu proletariatu ne samo kot sredstvo, obdržati oblast, emveč tudi kot sredstvo za rešenje nalog, radi katerih je prevzel oblast v svoje roke ruski delavski razred.

Marx se je udeležil revolucije 1848 v Nemčiji. Ali radi slabotnosti proletarskih elementov v njej ni mogel biti odločilni faktor. Revolucija 1848 v Nemčiji je bila zgodovinsko sedemmesečno dete. Prišla je prepozno, da bi zmagala kot meščanska revolucija, in prerano, da bi jo vodil proletariat. Po revoluciji 1848 so prišla desetletja reakcije, v katerih je mogel biti Marx le kot opazovalec, ki študira mehanizem meščanskega sveta. Za reakcijo je prišla doba nacionalnih vojn, v kateri zopet ni mogel biti proletariat vodilna sila, radi česar je bila nemogoča vodilna vloga za Marxa. Tedaj se je zasvetila na obzorju zvezda pariške komune. Samo genij, kot je bil Marx, je mogel pojmovati misel tega kratkotrajnega pojava. Ali zopet ni moglo biti govora o izraziti vodilni vlogi Marxa.

Po pariški komuni in do Marxove smrti je vladala v Evropi reakcija. Revolucionarne naloge zapadne buržuazije so bile rešene. Proletarci pa so začeli zopet skromno in polagoma zbirati svoje armade. Zbirali so se v male skupine v različnih deželah, njihovega plašnega gibanja ni bilo mogoče voditi z enega mesta. Marxov genij se je popolnoma posvetil spoznavanju zakonov, ki določajo razvoj meščanskega sveta in z njim spojenega proletariata.

Lenin stoji z obema nogama na podlagi Marxovih naukov, ki jih je razumel **globlje in samostojne** kot kak drugi Marxov učenec. Ali Lenin se je pripravljal od začetka svoje politične poti na to, da postane **praktični voditelj proletarskih revolucij.** Vse svoje življenje je delal za nalogo, ki je bila rešena šele 1917, za **pripravo velikega predora fronte internacionalne buržuazije, ki se je izvršil v oktobru 1917.** Spomladi tega leta bo 30 let, odkar je mladi Lenin napisal v svojem delu »Kdo so prijatelji ljudstva«:

»Delavskemu razredu posvečajo socialdemokrati vso svojo pazljivost in delavnost. Potem, ko bodo razumeli ideje znanstvenega socializma njegovi najboljši zastopniki, ko bodo našle te ideje širok delokrog in ko bodo med delavstvom vstale močne organizacije, ki izpreminjajo sedanjo poedino gospodarsko vojno delavcev z razredni boj — tedaj se bo ruski delavec **dvignil na čelu vseh demokratičnih elementov,** bo strmoglavil absolutizem in bo povedel ruski proletariat **ramo ob rami s proletarci vseh dežela** po ravni in odkriti poti političnega boja **v zmagovito proletarsko osvobojenje.«**

Da spoznamo to, kaj je Lenin učil o revoluciji, je v prvi vrsti treba pojmovati **pot,** po kateri je šel **kot voditelj boja ruskega proletariata za oblast.**

Vsi so občudovali **nezaslišano trdnost,** s katero je nastopal Lenin kot vodja proletarske stranke. Eni so pripisovali to trdnost **gospodovalni naravi,** ki ga je napravila za rojenega voditelja. Drugi so videli vzroke za to Leninovo trdnost v njegovi neomajni veri v socializem. Ali gospodovalna volja more sicer zbrati ljudi, ali tudi odbiti, če pokaže zgodovinska izkušnja, da je spravila ta volja sebe in druge na napačno pot. Moč Lenina, voditelja, je bila v tem, da so se mogli njegovi strankini sodrugi vedno prepričati, da jih je vodila njegova volja po pravilni zgodovinski poti.

Te pravilne poti ni mogel najti v veri v socializem. V socializem je veroval tudi **Keir-Hardy,** vodja angleških reformistov, ki je vodil angleški proletariat po napačni poti, tudi **Jean Jaures** (izgovarjaj: Žoré), voditelj francoskih reformistov, je veroval v socializem; v socializem je veroval tudi najčistejši človek druge internacionale, **Viktor Adler** ki je zavedel avstrijski proletariat v močvaro socialpatriotizma. Ali nihče od imenovanih ni prestal zgodovinske izkušnje kljub svoji veri. Socializem ni nobena vera, socializem kaže pot v razmerah, ustvarjenih po zmagi proletariata. **Lenin je bil zato železno trden, ker je kot nobeden učenec Karla Marxa premislil njegov družabni nauk,** ker je postal ta nauk njegovo meso in kri, ker ga je tako uporabljal kot noben učenec očeta znanstvenega socializma. Lenin, ki se je praktično pečal z ustvarjanjem proletarske stranke v Rusiji in z njenim vodstvom, je zapustil zelo malo del, ki bi se pečala s splošnimi vprašanji marksizma. Ali zadostuje, da se zamislimo v te spise, n. pr. kako postavi Lenin v svojem gori omenjenem delu iz mladih let vprašanje zgodovinskega materializma, zadostuje, da primerjamo to, kako si stavi on vprašanje v nasprotju s Plehanovom in Kautskym, zadostuje, da primerjamo njegova dela iz onega časa — da razumevamo, kako samostojno rešuje Lenin vprašanja marksistične teorije. Lenin je bil velik in samostojen marksistični mislec. In to je bil vzrok, da je postal ta kot jeklo močan človek vodilni politik internacionalnega proletariata.

Lenin, mislec, Lenin, politik ruske revolucije je postal v zgodovinskem položaju veličina, ki je razvila vprašanja revolucije kot vprašanja praktičnega boja. To mu je dovoljevalo, da je takoj presegel druge Marxove učence za eno glavo.

Lafargue se je razvijal v malomeščanski deželi, ki sicer doživlja vihar treh revolucij, medtem ko pa še ni kapitalizem ustvaril predpogojev za proletarsko osvobojenje. Veliki Lafargujev talent se ni mogel razviti v genija.

Kautsky, ki je prvi po Marxu in Engelsu skušal samostojno uporabljati markzizem, ga je mogel uporabiti samo pri študiju družabne zgodovine. V delovanju pa, v nemškem gibanju, mu je služil marksizem samo za to, da je prigovarjal delavcem, da se razrednega sovražnika ne more niti odbiti, niti prekositi, da je treba počasi zbirati sile za odločilen boj. Ta odlični boj je pa bil tako daleč, da, ko se je Kautsky približal v svojih delih bojazljivo vprašanju zavzetja oblasti, da mu je bilo to vprašanje tako nejasno, da je popolnoma opustil izpred oči eden najvažnejših problemov revolucije in sicer vprašanje, odkod naj si nabavi zmagoviti proletariat dan po zmagi kruha.

Plehanov, sijajni marksist, neoporečeni branilec »proti kritikom vseh vrst,« je živel daleč od viharnega vrelca, daleč proč od Rusije. In ves njegov interes za revolucionarni boj v Rusiji ni zadostoval, da bi posvetil polne sile svojega duha spoznanju praktičnih nalog revolucionarnega boja ruskih delavcev.

Lenin, kot teoretik, Lenin, kot politik se je pečal od svojih prvih spisov dalje ravno z ustvarjanjem bojnega polja ruskega proletariata in sil, ki se morajo udeležiti ruske revolucije. Postavljenje agrarnega problema pri Kautskyju, Kršovickemu, Compiere Morelu na eni in pri Leninu na drugi strani kaže ne samo razliko gospodarskih razmer v splošnem in agrarnega problema posebej v zapadni Evropi in Rusiji, temveč tudi razliko med Leninom, revolucionarnim vodite-

v proračunu, ki so določeni za brezposelne;

III. Sklicati je takoj enketo radi brezposelnih, na katero se naj povabijo zastopniki okoliških občin, zastopniki vlade, delavske zbornice in strokovnih organizacij, ki se ima posvetovati o merah, ki jih je podvzeti proti brezposelnosti.

Meščanstvo se zaveda, koliko je pridobil ljubljanski proletariat z novo službeno pragmatiko in proračunskimi postavkami in se zato besno zaletava v NDSJ, ki se ji je posrečilo, da so prišli delavski interesi do jasnega izraza v ljubljanski občini. Ali združena reakcija naj ve, da bo delavstvo znalo ohraniti pridobljene pravice in da bo v nadaljnem vztrajnem boju izvojevalo še nova zboljšanja. Kajti za občinskim klubom stoje organizirani delavci v NDSJ in neodvisnim strokovnih organizacijah.

Politične vesti.

Beograjski parlament rešuje zločince.

Bralci se bodo še spominjali obtožnice proti ministru Markoviću, ki smo jo priobčili v 8. štev. lista. Ta teden je prišla obtožnica pred parlament, ki bi imel izročiti ministra Markovića sodišču. Poslanci so podkrepili svojo obtožnico proti ministru z novimi dokazi. Zemljoradnik Popović je govoril, kako je delil Marković zemljo svojim pristašem, dočnim ko siromašni kmetje niso dobili ničesar. Ko je Markovića imenoval »poseben tip«, mu je Marković ugovarjal med govorom. Popović mu je odvrnil: »Jaz vas niti ne pogledam. Medtem ko ste vi plesali tango v Švici z javnimi ženskami, sem sedel jaz v avstrijski ječi.« O radikalni stranki je dejal, da »se drži z denarjem in oblastjo, kar vodi v korupcijo in politične zločine.« Končno je pozval ministra, da naj gre pred sodišče, če je čistega obraza. Drugi zemljoradnik je vzkliknil, da ne bo prej reda v državi, dokler ne bo razpeta na zidu parlamenta koža vsaj enega ministra. Iz radikalskih vrst je nastopil proti Markoviću poslanec **Ranković**, ki je zahteval, da se mora izročiti ministra sodišču, ker sicer je zakon o ministrski odgovornosti v resnici zakon o njihovi neodgovornosti. Demokrati so nato ploskali Rankoviću. Tedaj je dejal Ranković **demokratom**: Gospoda, ne morate mi ploskati, ker so tudi med vami taki ljudje. Ko so demokrati zahtevali, da navede imena, je dejal Ranković, da je treba izročiti sodišču tudi dr. **Žerjava, Kramerja**, Poljaka, Marinkovića, Kovačevića, Jojića i. dr. Dejal je, **da so si nagrabili poedinci v demokratsko-radikalni vladi ne milijone, temveč milijarde.**

Konečno se je prešlo na glasovanje. Po čl. 11 o ministrski odgovornosti je glasovanje v takem slučaju tajno. Proti temu, da se izroči krivce sodišču, je glasovalo 117 poslancev; za 77, a praznih glasovnic je bilo 5.

S tem je parlament rešil Markovića in ostale ministre pred sodiščem. Kdor hoče nekaznovano grabiti milijone, naj se torej skrije za plašč meščanskega parlamentarizma!

Parlament posluje z noži in revolverji.

V petek se je ovenčal beograjski parlament z novim činom meščanske »demokracije«. Radikalski poslanec se je oglasil, da bo govoril za državni proračun, predlagan po radikalski vladi. Ali o proračunu ni nič govoril, temveč je žalil samo družino poslanca Agatonovića. Agatonović je razburjen skočil proti njemu ter zaklical: Žival, ne žali moje hčerke! — Srećković mu je odgovoril s klici: Sodrga, živina, svinja! — Agatonović se mu je približal še bolj, Srećković pa je začel vleči iz žepa nož in revolver. Ministri so zbežali, v dvorani je nastala panika; do streljanja ni prišlo, pač pa je doseglo višek psovanje s svinjami, golaznijo in drugimi »parlamentarnimi« izrazi. Dvorana v kateri zboruje sedaj beograjski parlament, je bila prej hlev...

Če ne zmrznejo,

jih pa prevrnejo. Vsi bralci se bodo še spominjali, kako je mnogo naših rekrutov zmrznilo po krivdi vojnega ministra Zečevića. 23. t. m. so peljali rekrute, ki so postali radi zanemarjene železniške proge žrtev velike železniške nesreče med Siskom in Sunjo. Vlak, ki je vozil rekrute, je skočil s tira. Enajst vagonov se je prevrnilo, trije so se popolnoma razbili. Nesreča je zahtevala 17 težko ranjenih rekrutov. Tako se postopa z ljudmi v militaristični monarhiji SHS.

976 Din na enega.

V svobodni Jugoslaviji pride na vsakega 976 Din davka. In zakaj mora plačevati kmet take davke? Da se bogatijo ministri, ki niso kaznjivi, kakor je sedaj pokazal beograjski parlament.

Ranković izključen iz radikalskega kluba.

Poslanec Ranković, ki je nastopil proti ministru Markoviću, je izključen iz radikalsekega kluba. Pridružil se bo menda opozicionalnemu bloku, ki se krpa skupaj, pa še vedno ni formiran.

»Predsednikov sin.«

Tako je naslov članku v ultra srbijanskem dnevniku »Beograd«. V tem članku se napada »predsednikovega sina« Rade Pašića, ki ga nazivlje omenjeni list »center korupcije.« Članek pravi med drugim: Rade Pašić je danes vsemogočni bankir, pred katerim se odkrivajo vse glave... Svojo banko vodi s pomočjo vpliva svojega očeta ter stoji z eno nogo v svoji banki, z drugo pa v državni upravi... Ponižanje ministrov pred tem mogočnežem je tako veliko, da jim je prva skrb po važnih in zaupnih državnih sejah, potem ko so dali častno besedo, da bodo o vsem molčali, obvestiti Rade Pašića o ugodnih sklepih za razne dobave, v katerih bi mogel Rade kaj zaslužiti... Tako je on s pomočjo ministrov, zakletih kralju in ustavi, uredil večino svojih trgovskih poslov... Sedaj je začel plesti mreže tudi okrog kraljeviča Gjogja, tega živčno bolnega, nesrečnega princa.«

Komentar ni potreben.

Odobritev industrijskega posojila.

Finančni minister Stojadinović je poročal vladi v nedeljo o najetju industrijskega posojila v smislu predloga beograjske industrijske zbornice. Vlada je sprejela njegov predlog. Angleški bankirji posodijo jugoslovanski industriji za dobo 10 let 23.5 milijonov funtov, t. j. okrog 8 milijard dinarjev.

Čivkanje »Jutrovcev«.

Torkovo »Jutro« čivka kot za uvod k seji ljubljanskega občinskega sveta o NDSJ. Cela vsebina članka kaže, da se skriva za njim Fabjančič, Klemenčič ali eden njihovih ožjih prijateljev. Kot se vidi, zanaša veter gospodo od radikalskega brega v demokratski pristan. S takim pisarjenjem seveda ne bo dosegla demokratska gospoda, da bi izgubil klub NDSJ izpred oči delavske ininterese. Svetovali bi vam, da snujete dalje opozicionalni blok s klerikalci, ker med delavstvom bankokracija ne bo mogla ribariti.

Konfuzija v profesorskih možganih.

Fabjančič se je učil za profesorja, pa je postal **bivši** komunistični poslanec; učiti se je začel politike, pa je postal — arhivar. Mož je prišel v arhiv, ker je zagrešil svoj poklic. Ti »prokleti neodvisni,« čez katere danes tako zabavlja, so mu pripomogli do arhivarstva, odkoder urejuje sedaj svoje »Novice«, v katerih zadnji številki se poziva provokatorsko na kom. internacionalo, ki je bila za to, da gredo italijanski komunisti skupaj s socialisti v volilni boj proti fašistom. Tega seveda ne pove, da so socialisti odbili skupen nastop s komunisti in da rajši koketirajo s fašisti (glej vest na 1. strani). Iz tega sklepa arhivar, da je obsojen slovenski revolucionarni proletariat, ker je izključil Fabjančiča iz svojih vrst, ker je hotel postaviti malomeščansko stranko in enotno **kontrarevolucionarno** fronto. Fabjančiču svetujemo, da se pri iskanju agentov policijske centrale pogleda v zrcalo.

V srednjem veku...

(Po shodu mariborskih vajencev.)

Povprečen malomeščan, ki je zrastel v vdanosti do višjih in v čaščenju vsega obstoječega, si kar ne more tolmačiti kako pribaja delavstvu na misel osvobojenje in zrušitev kapitalističnega reda. On, ki se mu zdi današnji družabni red najidealnejši in sovraži vsako neuradno novotarijo, obsoja tako predznost in kriči o »hujskanju« po prenapetih agentih. Toda to ogorčenje se ne da niti primerjati z onim, ki nastane, čim tak malomeščan zazna, da stopa na isto pot tudi delavska mladina. Nekaj nezaslišanega se zdi malomeščanskemu mozgu, če se ta delavska mladina zbere na svojem shodu, bere in širi letake in časopise, stavi energično svoje zahteve, namesto da bi pokorno slušala mojstra, hodila lepo v šolo in cerkev in zadovoljno stradala.

Vajniške akcije v Ljubljani in pozneje v Mariboru so izzvale s strani mojstrov, učiteljev in oblasti hud pritisk. Pisali smo že, kako se je zgodilo z vajenci v Ljubljani. Ali še vse kaj hujšega mora pretrpeti mladina v Mariboru. Šikaniranje vajencev se je po prvem prepovedanem shodu poostrilo. Mnogim se je grozilo, da izgube svoja mesta. Roko v roki z mojstri je delovala policija. Hodila je osem dni od delavnice do delavnice in izpraševala, če obstoja kakšna »tajna« organizacija. Naravno, brez uspeha. Zanimalo jo je tudi, kdo je priredil in organiziral shod itd.

Najboljše se pokaže ves teror nad mladino v primeru vajenca **Jilemnitzkega**. Njega je policijá že pred shodom šikanirala in dolžila raznih stvari. Pretekli teden pa so mojstri, organizirani v kovinski zadrugii, na svoji seji zaslišali Jilemnitzkega, ga oklofutali in sklenili, da bodo z vajenci postopali še strožje, zlasti pri izpitu za pomočnika in da bodo vrgli iz delavnic vse one, ki so bili na shodu navzoči. Oni ne potrebujejo takšnih vajencev. Če vajenci že sedaj toliko zahtevajo, kaj bodo pa potem zahtevali, ko bodo pomočniki. In zahtevali so gospodje mojstri, da se s. Jilemnitzkega, ki je star šele 17 let, izžene iz Jugoslavije, ker ni tu pristojen, ampak na Češkoslovaškem. Policija sama je mnenja, da se Jilemnitzkega pošlje preko meje, čeprav za to nima razlogov, čeprav še ni polnoleten in čeprav ima svojo mater v Mariboru. Ta-

---

jem in vodilnimi zastopniki znanstvenega socializma v Evropi. Lenin študira agrarni problem ne stališča kapitalističnega razvoja, s stališča pravilnosti ali nepravilnosti gospodarskih Marxovih naukov — temveč v prvi vrsti s **stališča proletariata, ki se bori za oblast**, s stališča **izbiranja njegovih bojevnih sodrugov.**

Kautsky je videl tega zaveznika samo v poljedelskem proletariatu. Lenin je odkril v gospodarskem telesu Rusije kmete kot zaveznike delavcev v boju za oblast in je učil skozi desetletja ruske zgodovine ustvarjati zvezo bojevnega proletariata in kmetov.

Plehanov ki je odklonil iluzije ljudskih socialistov, ki so šli za tem da poudarijo samostojno revolucionarno vlogo kmetov, vendar ni dovršil tega, da bi obrnil pozornost ruskega delavskega razreda na pobratenje s kmeti, brez čijih podpore ne more zavzeti oblasti in proti čijih volji ne more uvesti socializma. Lenin je to storil in je postal tu ne samo velik samostojni mislec proletariata, temveč tudi njegov politični voditelj. Voditi boj enega razreda pomenja, poznavati predpogoje zmage in nikdar pozabiti, kakšni so ti predpogoji: niti v trenutku poraz. Po Leninu v kmetskem vprašanju zavzeto stališče pomenja **nov moment** v zgodovini internacionalnega delavskega gibanja.

Agrarno vprašanje ne bo igralo povsod take konkretne vloge, ki jo ima v ruski revoluciji. V vseh razvitih kapitalističnih deželah bodo igrali poljedelci manj važno vlogo kot v Rusiji, ali povsod bo odločilna v proletarskem osvobojenju pridobitev onih, ki proizvajajo kruh. Ravno na ta pomen pridobitve kruha obrača Lenin v svoji teoriji pažnjo internacionalnega proletariata.

Vendar ima Leninovo stališče o agrarnem vprašanju še eno stran, ki je temeljna za bodoči boj internacionalnega proletariata. Lenin, ki se je odločno boril proti menjševistični politiki zveze z mestno buržuazijo, ki je nesposobna, da koraka s proletariatom do strmoglavljenja absolutizma, je razvil z neumorno energijo vprašanje zveze s kmeti in malomeščanstvom, ki imajo interes na strmoglavljenju carizma. Tako je učil tudi proletarske plasti drugih dežela, da ne gledajo na vprašanje odnošajev do neproletarskih elementov z abstraktnega stališča striktnega odklanjanja vsake zveze sploh, temveč da konkretno gledajo na obstoječe razredne interese in presodijo, kateri del zgodovinske poti more korakati skupaj z njim proletariatu tuj razred proti sovražniku. V svoji brošuri »Otroške bolezni komunizma« je poudaril Lenin kot najvažnejši pogoj proletarskega boja za oblast in njeno ohranitev — pridobitev zaveznika množic, čeprav je ta zaveznik še tako nestalen.

Glani nauk Lenina, kot politika, ki je pripravljal zavzetje oblasti po proletariatu, je nauk o pomenu proletarske stranke. V prepiru, ki ga je vodil leta 1903 Lenin z menjševiški o vlogi stranke, o pojmovanju njenih sestavnih delov — se gre za to, da se pojmuje najvažnejši vzvod Leninove politike. Lenin je učil proletariat umetnost manevriranja v razrednem boju; ali istočasno je učil da manevri proletariata niso prej mogoči, preden ni postal proletariat sam subjek, **sposoben za menevriranje.** Kakor je njegov nauk o odnošajih do kmetov in liberalne buržuazije nauk o manevriranju proletarske stranke, tako so njegovi organizatorični nazori nauk, kako naj se obvaruje to, da ne postane proletariat brezmočen objekt manevrov svojega sovražnika.

V sporu za prvi paragraf socialdemokratskega strankinega štatuta je razvil Lenin vprašanje, ki nima nič manj pomena kot vse druge politične razlike z menjševiki. Ruski delavski razred je živel pod jarmom carizma, ki mu ni dovoljeval, da bi ustvaril močno organizacijo množic. Delavski razred je kljub temu šel v boj proti absolutizmu v političnih in gospodarskih stavkah. Menjševiki so blebetali o veliki stranki množic proletariata, kar je bilo v caristični Rusiji nemogoče: vse govoričenje o široki demokratični organizaciji pod carizmom je bilo prazno mlatenje slame in je odpiralo v resnici na široko vrata za vstop v delavsko stranko vsakemu, ki je izražal simpatijo za delavsko gibanje ali ki ga je materialno podpiral. To je pomenjalo izročiti vplivu malomeščanstva še ne dovolj trdno delavsko gibanje. V odklanjanju carizma, ki je vzbujal odpor najširših plasti malomeščanskih intelektualcev, se je pokrival vsak državni odvetnik s krinko socialističnega znanja.

Dotični, ki ga je sprejel v stranko pod navadnim pogojem, da priznava program proletarske stranke, ki jo bo materialno podpiral — dotični je izročil razcepljeno delavsko gibanje malomeščanstvu. Lenin, ki je postaviti zahtevo, da more biti član stranke samo tisti, ki dela v proletarski ilegalni organizaciji, je hotel, da zmanjša nevarnosti, da pride delivsko gibanje pod vpliv malomeščanskih intelektualcev.

S tem, da je Lenin kazal pot proletariata na podlagi čiste marksistične analize in ustanovil organizacijo poklicanih revolucionarjev — je ustvaril Lenin predpogoje za centralizirano revolucionarno vodstvo proletarskega boja. Najboljši ljudje evropskega socializma, še celo Roza Luxemburg, ki je pazljivo sledila boju ruskega proletariata, so smatrali Leninove organizatorične nazore za zarotniško kritiko in so se bali, da se loči boljševiška organizacija od boja proletarskih množic. Ta bojazen se je izkazala kot neutemeljena. Menjševiki so ustanovili sicer v časih revolucionarnega vrenja velike organizacije, ali te so vodili omahljivi, oportunistični intelektualci. Lenin je pa ustvaril organizacijo, ki je bila dovolj močna, da je vodila boj proletariata v najtežjem položaju, da je ohranila revolucionarne osnove v letih miru, da je bila organizacija množic v letih zgodovinskih preobratov.

Lenin se ni nikdar oprijemal doktrinerno-organizatoričnih oblik. Oblike so se menjale, ali skozi vse menjajoče se oblike je nosil Lenin misel, da mora imeti proletariat **revolucionarno organizacijo**, če hoče zmagati. Ta organizacija mora biti **enotna** in centralizirana, ker je sovražnik desetkrat močnejši.

Marksizem uči proletariat, kako se naj bori za oblast. Ali ravno ta pomen marksizma je ostal skrit mednarodnemu proletariatu in sicer ne samo radi oportunizma socialne demokracije, ki je nadomestila demokracijo proletariata z meščansko demokracijo, temveč tudi radi tega, ker se je razvijalo evropejsko delavsko gibanje od l. 1871. dalje v okvirju meščanske demokracije. Lenin je sprejel Marxov nauk o zavzetju oblasti po proletariatu (o demokraciji proletariata) ne samo radi tega, ker je bil njegov revolucionarni učenec, temveč tudi zato, ker je ruski proletariat šel na pot boja za oblast.

Lenin, voditelj v oktobrski revoluciji, voditelj sovjetske oblasti — je najboljši izraz njegovih naukov pripravljalne periode. »Revolucionarnega politika morajo čitati milijoni« — je dejal Lenin. In on uči kot voditelj Sovjetske Rusije milijone mednarodnih proletarcev s popolno nedvoumnostjo tega, kar jih je učila v preteklih letih peščica ruskih boljševikov. V znamenju srpa in kladiva kliče evropejskemu proletariatu: »Išči si v vasi svojega zaveznika, ker samo on bo dal kruh za osvobojenje.« Glava ogromnega državnega aparata — kaže neumorno proletarcem vseh dežel, da more delavstvo ohraniti svojo oblast samo tedaj, če se naslanja na **avantgardo proletariata**, na revolucionarno proletarsko stranko.

Po **K. Radeku.**

Širite „Glas Svobode"!

kih sredstev in takih izjav zamoremo najti samo v srednjem veku. Radi soudeležbe na shodu se vajencu prepove nadaljno učenje in se mu grozi z izgonom iz države. To živo spominja na srednjeveške razmere, na tlačanstvo, ko je graščak bil lastnik, gospodar, sodnik in bog obenem, ko je razpolagal s kmetom-tlačanom, z njegovim telesom in dušo kakor s plugi in motikami.

Mojstri, katerim neposredno pomaga državna oblast, se poslužujejo takih sredstev, da uduše gibanje vajencev in vajenk. »Če vajenci že sedaj toliko zahtevajo, kaj bodo pa potem zahtevali, ko bodo pomočniki.« Da, da! V tem je nevarnost. Mojstrom se ne gre samo za to, da vajenci trpijo in ničesar ne dobijo, nego hočejo, da bodo ostali pokorni in z vsem zadovoljni tudi takrat, ko bodo pomočniki. Če pa se jim zdaj prizanese in ne stopi energično na prste, potem bodo kot pomočniki še nezadovoljnejši in stavili bodo še večje zahteve. Zato pa je treba takoj sedaj z brutalnimi sredstvi storiti gibanju konec.

Trdovratno se mojstri drže svojega. Konkurenčni boj z velepodjetji jih sili, da s čim večjim izkoriščanjem mladine dosežejo ravnotežje. Kar ne more storiti zaostala tehnika, to naj doprinese mlada cenena delovna sila. Brez tega strahovitega izkoriščanja bi že davno propadli v boju za trg. Zato pomenja gibanje in odpor te delovne sile atentat na njihov obstoj, ki ga je treba odvrniti za vsako ceno. Bolje je, poprijeti se srednjeveških metod, bolje je, doseči podporo policije in drugih sredstev, kakor pa da bi vajenci in vajenke hodili na shode in se borili za večji kos kruha. Razredno-zavedna mladina pomeni konec kapitalističnemu gospodstvu.

Značilno je, da je dosegel teror baš v Mariboru tako ostrost. Zopet se z nove strani potrjuje naša trditev, da pomenja **socialna demokracija, da pomenja oportunizem veliko reakcijo za delavsko gibanje. Maribor, mesto s socialističnim županom Grčarjem,** mesto s sedežem socialističnih strokovnih in političnih organizacij, mesto Eržena, Bahuna in Čeha — **ta Maribor je oblagodarjen tudi z največjo reakcijo.** Kakor hitro se sluti revolucionarno gibanje, tako hitro navalijo nanj vsi od kapitalistov in mojstrov, pa do policijskih socialistov in komisarja Kerševana. V reakcionarnem objemu policije igrajo socialisti najpodlejšo vlogo. Socialisti zamenjajo reakcijo za delavstvo.

In vendar! Mariborska mladina se ne da več zapeljati in preslepiti. Za njo Erženovi sestanki niso in ne morejo biti. Četudi si je Eržen zadobil pomočnike v mojstrih in policiji, vendar se mladina ni udeležila sestankov, ki jih je Eržen sklical za tretjega in desetega februarja. Niti enega vajenca in vajenke ni bilo na spregled. To je odgovor na reakcijo in na njenega psička, socialno demokracijo! S tem odgovorom spričuje mariborska mladina svojo neomajanost in zvestobo v boju in temu odgovoru bodo sledili še drugi, močnejši in izdatnejši.

INTERNACIONALNI PREGLED.

Proglas komunistične stranke Francije.

»L' Humanite« objavlja proglas francoske komunistične stranke: Komunistična stranka je podvzela vse za stvoritev delavsko-kmetskega bloka pri pomladnih volitvah v francoski parlament. Kongres francoske socialistične stranke je odbil poziv na enotno proletarsko fronto in je nasprotno sklenil, da bodo socialisti paktirali z »levimi« meščanskimi strankami. Radi tega pozivlja francoska komunistična stranka poedine socialistične organizacije, da stopijo v delavski blok in zapustijo izdajalsko socialistično stranko.

Bančni nastavljenci v Avstriji stavkajo.

Bančni nastavljenci v Avstriji so že v januarju zahtevali novo kolektivno pogodbo in pa povišanje plač za 15%. Ker so se pogajanja vlekla brez vsakih uspehov v nedoglednost, so stopili 18. februarja v štrajk. Stavke se udeležuje 25.000 bančnih uradnikov. Štrajkujoči so navdušeni in odločni, da se ne udajo. Organizirali so mojstrsko stavkovno službo, organizirali so prehrano za več tisoč nastavljencev, prirejajo velika zborovanja in demonstracije, določajo razpoloženje vsega miljonskega mesta in njihovo navdušenje sili celo višje uradnike, da se priključijo stavkujočim. Na shodih se izjavlja, da ne smatrajo tega boja samo za mezdni boj svoje lastne skupine, nego za boj v interesu celokupnega delavskega razreda Avstrije. — Značilno je, da vodijo bančni uradniki, ki do predkratkim niso hoteli ničesar slišati o razrednem boju, tak ogromen štrajk, ki se že pretvarja v političen boj.

Velike stavke.

Stavka angleških pristaniških delavcev se razširja in bo obsegla **poldrug milijon delavcev.** Med delavstvom vlada veliko ogorčenje proti Macdonaldovi »delavski« vladi, ki hoče rešiti mezdni spor v prid kapitalistom.

Na Dunaju štrajka 6000 bančnih uradnikov.

Položaj v Franciji.

Po vojni zadeva državo za državo padec denarja. Od prejšnje višine takoj po koncu vojne je padla vrednost denarja v marsikateri državi na ničlo. Kronam in markam se je sedaj pridružil tudi francoski frank. Že dalj časa pada nevzdržno navzdol in padca vlada kar ne more zadržati. Vsi ukrepi ne zaležejo.

Padec francoskega denarja povzroča neljube posledice. Številno francosko malomeščanstvo v mestu in na deželi izgublja s tem svoje premoženje, pada v bedo. Nadalje pomenja padec franka podražitev življenja. V enem letu so se cene dvignile po indeksu od 400 na 500 in še vedno se dvigajo. Draginja pritiska in ustvarja vedno večje nezadovoljstvo. Zlasti je to razumljivo, če premotrimo vso francosko politiko zadnjih let. V letu 1920. so dejali gospodje na vladi: dolgove in bremena naj plačajo Nemci! In Francija je zasedla Porenje, zasedla je Porurje v znamenju gesla: plača naj Nemec! Toda po vsem tem prihaja v letu 1924. nad delavno ljudstvo Francije breme draginje. Zdaj se glasi parola buržuazije: plača naj delavec, plača naj nameščenec!

Ni čuda, da je vlada že precej v škripcih. Ministrski predsednik Poincaré, ki je vodil ves čas to politiko, izgublja na zaupanju in vse ima vtis, da ta človek ni ničesar razumel in predvideval. Temu odgovarjajoče bodo izpadle tudi volitve, pri katerih bo meščanska opozicija pridobila na škodo vladajoče večine. Opozicija ima v parlamentu nešteto prilik, da napada in raztrga Poincaréjeve načrte. Zlasti komunisti lahko izkoristijo vladino politiko, ki hoče naprtiti davkov za devet milijard. Od 85 milijard, ki so bile namenjene za obnovo porušenih pokrajin, je šlo več kot 70 milijard v žepe kapitalistov, medtem ko je ostalo na desettisoče ljudi brez strehe in brez denarja. Industrijci, ki bi imeli dobiti le 10 milijonov frankov, so si prilastili kar 40 milijonov in podjetja, ki bi se zadovoljila tudi s 100 milijoni, so lepo zaslužila tudi več kot 300 milijonov itd.

Vladna večina ima proti sebi radikalce, socialiste in komuniste. Komunisti kot izraziti zastopniki revolucionarnega proletariata, so sedaj pred volitvami sprožili idejo delavsko-kmečkega bloka proti meščanskemu bloku in so ponudili socialistom, da sodelujejo pri stvoritvi bloka. Socialisti pa so to ponudbo delavsko kmečkega bloka odbili in so se nasprotno pričeli družiti z radikalci, z opozicionalnimi buržuji. Sklenili so na svojem kongresu, da je predvsem važna naloga, zrušiti vladni blok, zrušiti vlado Poincaréja. Komunistična stranka tako sama nadaljuje boj proti kapitalu in za delavsko-kmečki blok. V tem bodo našli odmeva med širokimi masami ljudstva, ki jih biča draginja in ki se jim odpirajo oči o »ljudski« politiki francoskih državnikov.

Frank pada, draginja narašča — kdo ve, kam privede razvoj?

Vsak četrtek ob pol 8. uri zvečer se vrši članska diskusija ljubljanske krajevne organizacije N. D. S. J.

Dopisi.

Ofenziva kapitala.

V tovarni »Indus«, kjer vlada v imenu kristjanske ljubezni bič klerikalnega mogotca Polaka, so pričeli z znižanjem plač delavcem. Nekaterim so znižali že na 5% do 10%. Ker so časi za mošnjo katoliškega kapitalista »težki«, je zagrozil, da bo znižal plače tudi ostalim delavcem.

Pri tem sili delavce, da morajo delati čezure brez vsake nagrade. Posebno pa izkorišča delavke, ki imajo akordno delo in **zaslužijo tedensko celih 100 Din (400 kron).**

Tej katoliški pijavki pridno pomagajo gospodje mojstri, ki se najbrže dobro počutijo pod blagoslovljenim plaščem njihovega gospodarja.

Gospodu Polaku pa bodi povedano, da delavci in delavke niso svetopisemski »hlapci svojega gospoda«, **ampak imajo v svojih rokah tudi sredstva,** da se ubranijo proti izžemanju in izkoriščanju od strani »gospoda«, ki misli, da lahko neovirano polni svoje žepe na račun žuljev svojega delavstva.

Ostalim sotrpinom in delavkam pa kličemo: **združite se in organizirajte se v Neodvisni Delavski Stranki Jugoslavije,** ki vas v nujnem slučaju povede v boj proti vašemu izkoriščevalcu.

Naj živi NDSJ!
Naj živi razredna borba!

Več prizadetih.

Balkanske metode. — Dopis z Jesenic. — Daleč smo že prišli pod radikalsko vlado in v času, ko bdi nad Slovenijo 21 klerikalnih poslancev. — 19. t. m. sta prišla z Bleda na Jesenice dva orožnika — plenit brošure o Leninu, ki so bile dovoljene in se jih sme razširjati. Prišla sta najprej k s. S., kjer sta brošure tudi pobrala, ker se ni znal sodrug takoj dovolj odločno postaviti po robu taki nezakonitosti. Nato sta prišla k sodružici Š. in zahtevala od nje, da jima odda brošure ter spraševala, kdo jih je poslal in koliko jih je dotični poslal. Sodružica seveda ni hotela odgovarjati na taka vprašanja in tudi brošur ni hotela izročiti. Nato sta zagrozila, da bosta izvršila hišno preiskavo, nakar jim je s. odgovorila, da nimata pravice kar tako izvršiti preiskavo. Ko sta videla odločen protinastop proti svojemu nezakonitemu postopanju, sta odšla z grožnjo, da se bo morala s. zagovarjati pred sodiščem za nedovoljeno razprodajanje knjig. Seveda je tudi ta žandarska grožnja popolnoma neutemeljena, ker je poverjena za razprodajanje. Ta slučaj dokazuje, da poskušajo žandarji tudi v Sloveniji uvesti nezakonite balkanske metode. In delavstvo mora dokazati, da žandar ni neomejen gospodar tudi v monarhiji SHS ne.

Škofja Loka. — Delavec mora napol zastonj garati kapitalistu. In vrhu tega bi ga delodajalci in njegovi palirji radi še pretepali. Za to ima veselje v tukajšnji tovarni g. N. Če se ne bo naučil po človeško postopati z delavstvom, ga bo delavstvo nazorno izučilo, ravnajoč se po nauku: S kakršno mero boste merili, s tako vam bo odmerjeno.

Moste. — Tudi pri nas je vedno več brezposelnih delavcev, ki ne dobivajo nobene državne brezposelne podpore, kakor bi jo morali dobivati. Klerikalni župan, mesto da bi se pobrigal za brezposelne, jih pa nahruli s cigani. Reformistične strokovne organizacije niti s prstom ne mignejo za brezposelne. Zakaj plačujejo ljudje članske prispevke? Moščansko delavstvo se mora strniti v enotne strokovne organizacije, mora z vsemi močmi podpreti akcijo Zveze Neodvisnih strokovnih organizacij in NDSJ za ujedinjenje strokovnih organizacij, za enotne strokovne organizacije. Kajti le tedaj, če bo vse delavstvo organizirano v enotnih strokovnih organizacijah, bo moglo obdržati pridobljene pravice, si boljšati svoj položaj, dobiti podpore v slučaju brezposelnosti itd. NDSJ kot zastopnica interesov delavskega in kmetskega razreda Jugoslavije, naj pa postane resnično žarišče in glava delavskega gibanja v Mostah. In če se bo tako razvijala in delala naprej, bo ona edina organizacija, okrog katere bo zbran moščanski proletariat. Zato naj pa vsi sodrugi vršijo vztrajno in neumorno svojo revolucionarno dolžnost.

V sredo dne 12. marca 1924
se vrši v Delavskem domu v Ljubljani
ob 8. uri zvečer

strokovni sestanek,

katerega se morajo udeležiti vsi odborniki in zaupniki neodvisnih strokovnih organizacij v Ljubljani.

Zveza Neodvisnih Strokovnih organizacij.

Splošna železničarska organizacija Jugoslavije za Slovenijo.

Vabilo na

predpustno veselico

ki se vrši v soboto, dne 1. marca 1924 v »Delavskem domu« na Karla Marxa (prej Turjaškem) trgu št. 2.

Na vsporedu je: godba, ples, šaljiva pošta, srečolov, petje, deklamacija in druga razvedrila.

Začetek ob 19. uri. Vstop prost.

Čisti dobiček srečolova gre v korist »Delavskega doma«.

K obilni udeležbi vabi
Veselični odbor splošne železničarske organizacije Jugoslavije za Slovenijo.

Vsi!

V nedeljo, 2. marca t. l. vsi na

JAVNI SHOD

NDSJ v Mestnemu domu. Shod se začne ob pol 10. uri dopoldan.

Dnevni red:

Delo kluba NDSJ v opoziciji.

Vsi na shod!

Tiskovni sklad.

Bukovnik Iv., Ljubljana 50 Din; Miklič Ivan, Kočevje 2 Din; Bandelj Anželo, Moste 4 Din; Podobnik Ludvik, Ljubljana 2 Din; Schaffer Danijel, Črnomelj 4.60 Din; Urbič Anton, Sevnica 4.50 Din; Rozman Andrej, Hotederšica 4.50 Din; Na odborovi seji NDSJ v Zagorju 35 Din. Skupaj 106.60 Din. Preje izkazanih 516.75 Din. Vsega skupaj 623.35 Din.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem klerikalec kot je bilo pisano v posebni izdaji »Glasa Svobode«, ter da nisem nasprotnik delavstva in da nisem v sorodstvu s pokojnim načelnikom poklicnih gasilcev, g. Koleša, kar bi si štel za čast.

Rodič Anton.

Krasno izdelana nova mobilja se ceno proda. Poizve se v upravništvu »Glasa Svobode«, (Marksov trg) Turjaški trg štev. 2, na dvorišču desno.

Pozor naročniki!

Danes prilagamo vsem naročnikom, ki so zaostali z naročnino, položnice. Že zadnjikrat smo objavili, da se vsem tistim, ki niso poravnali naročnine do 20. t. m., list ustavi, pretežna večina omenjenih se je temu pozivu odzvala; le poedini še čakajo najbrže radi gmotnih razmer, v katerih se danes nahajamo. Ali, sodrugi! važno orožje proti kapitalizmu je izobrazba; zato je naloga vsakega proletarca, če tudi si od ust prihrani 6 dinarjev, da plača mesečno svoj proletarski časopis. Glede rdečih in plavih znakov danes ni treba, ker so vsi naročniki v začetku februarja bili označeni do kdaj ima vsak naročnino poravnano.

Naznanilo.

Podpisani odbor je izdal Leninove razglednice. Dobivajo se pri podpisanem odboru, Marksov trg 2, Ljubljana.

Ker je čisti dobiček namenjen za žrtve kapitalistične reakcije, naj se jih razredno zavedni delavci pridno poslužujejo za korespondenco.

Cena komad 1 Din, 10 komadov skupaj po 0.75 Din.

Pokr. odbor »Rdeče pomoči«
Ljubljana.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Šušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.